

JE LI ŠIBENIK ZAPUŠTEN GRAD ILI PRIMJER DOBRE PRAKSE?

'Zdravstveni karton' kulturne baštine vidljivo se poboljšava

➔ Grad sustavno obnavlja portale, vratnice, gotičke bifore, bunarske krune, balkone, stubišta... Obnovljeno je mnoštvo arhitektonskih detalja i po tomu je Šibenik, s 3300 dokumentiranih detalja, jedinstven u Hrvatskoj

Propada li povijesna jezgra Šibenika ili bi, posve suprotno, ovaj grad mogao biti primjer dobre prakse kada je riječ o obnovi kulturne baštine?

MARIJA LONČAR

U prilog prvom dijelu pitanja govore mnoga derutna pročelja s kojih opada žbuka, prijeteće rasklimane škure i prozori koji pod naletom malo jačeg vjetrova završe na pločniku, ornula krovišta i crjepovi koji s njih padaju, zahrđali i dotrajali oluci dijelovi kojih vise i prijete svima koji pokraj takvih zgrada prođu. Čak i drvene skele koje su postavljene oko pojedinih zdanja kako bi spriječile da ljudima na glavu padne kakav kamen, cigla ili komad žuke s vremenom su i same postale toliko trošne da ugrožavaju sigurnost prolaznika i vape za obnovom. S druge pak strane Šibenik već godinama sustavno obnavlja svoje portale, vratnice, gotičke bifore i druge prozore, bunarske krune, balkone, stubišta... Ukratko, obnovljeno je mnoštvo arhitektonskih detalja i elementa u interijeru i, još više, u

eksterijeru grada i po tomu je Šibenik, sa svojih 3300 popisanih i dokumentiranih detalja, jedinstven u Hrvatskoj.

Stotinu detalja

A arhitektonski detalji abeceda su graditeljskog nasljedstva, tvrdi dr. sc. Ivo Šprljan iz Konzervatorskog odjela Šibenik, koji je osmislio i prije punih 25 godina pokrenuo donacijski program obnove takvih "sitnica". Nazvan je Starine naše divne – STANADI, a Šprljan, koji je autor nekoliko knjiga o šibenskim arhitektonskim detaljima, njegov je stalni koordinator i konzervatorski nadzor. Prvi takav detalj obnovljen u sklopu STANADI-ja bile su nekadašnje drvene vratnice katedrale sv. Jakova. Ponovno su obnovljene petnaestak godina kasnije, a u oba slučaja novac za potrebne restauratorske i konzervatorske radove osigurala je privatna tvrtka. Danas su vratnice izložene ispred ulaza u Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova "Civitas Sacra". I drugi su privatni poduzetnici, javne tvrtke i ustanove podržale STANADI. Prepoznalo ga je i Ministarstvo kulture, a svesrdno podr-

Uređenje portala na zgradi Muzeja grada NIKŠA STIPANIČEV/CROPIX

žao Grad Šibenik.

Trenutačno se u sklopu programa STANADI obnavljaju četiri ugaona stupa u gradskoj jezgri, a od 1998. kada je realiziran prvi projekt, katedralne vratnice, do sada obnovljeno je ukupno stotinu arhitektonskih detalja. Ako tomu pridodamo i ove ugaone stupove, do kraja godine imat ćemo 104 obnovljena detalja u sklopu programa STANADI. Taj je program usmjeren na obnovu detalja u spomeničkoj baštini i kao takav jedinstven u cijeloj državi. Mislim da sve ono što je do sada obnovljeno predstavlja dobar pomak u obnovi šibenske baštine – reći će Šprljan i napominje kako se paralelno s projektom Stanadi posljednjih godina počeo provoditi još jedan, sličan program – Juraj obnova u koji je on kao konzervator također uključen. Program je pokrenulo Društvo za očuvanje šibenske baštine "Juraj Dalmatinac" koje je osnovano 2011. godine i sa svojih nekoliko stotina vjernih članova vjerojatno je najbrojnija udruga u Šibeniku. Društvo je zbog svog doprinosa lokalnoj zajednici prije dvije godine dobilo i prestižnu strukovnu, konzervatorsku Nagradu

"Vicko Andrić", a predsjednik Nikola Grubić, geodet po struci, kaže kako se trenutačno radina sanaciji i konzervaciji čak šest portala. Nedavno je obnovljen renesansno-gotički portal u Ulici don Krste Stošića, a prije toga novo je ruho dobio i kameni portal u Ulici starog kazališta.

- U ovoj godini bit će obnovljeno ukupno 14 portala, uključujući ionena kojima se trenutačno radi. Obnavljamo i vratnice na palači Divnić u kojoj Društvo uređuje svoj prostor. Novac kojim raspolažemo za te radove iznosi ukupno 450.000 kuna koje smo lani prikupili na našoj donatorskoj večeri, a dobili smo i 200.000 kuna od Ministarstva kulture i medija. Koliko košta obnova portala ili nekog drugog detalja teško je reći, jer to ovisi o stanju u kojem se nalazi, veličini i opsegu radova, ali primjerice portal u Ulici starog kazališta stajao je oko 2600 eura. Njegovu obnovu donirala je Lučka uprava Šibensko-kninske županije – objašnjava Grubić, ističući kako se sve obavlja pod konzervatorskim nadzorom te se svaki zahvat u cijelosti dokumentira. Također, svi opisi nekog arhitektonskog i dekorativnog de-

talja s fotografijom prije i poslije obnove naći će se uskoro na web stranici posvećenoj šibenskim portalima koju Društvo "Juraj Dalmatinac" upravo izrađuje. Te će stranice, uvjeren je Grubić, dobro doći arhitektima, povjesničarima umjetnosti, konzervatorima i drugim stručnjacima, ali će bogata spomenička baština grada na jednom mjestu biti dostupna i ostalim građanima i građankama.

- Gradska jezgra nepresušan je izvor za obnovu. Kada smo kao Društvo počeli s radom, bavili smo se šibenskim tvrđavama. Potaknuli smo obnovu tvrđava Barone i Sv. Ivan i angažirali arhitekte koji su izradili projektnu dokumentaciju. Kada je taj posao završio, svi su pitali, a što ćemo sada raditi. Ali u gradskoj jezgri, kako sam rekao, dosta je posla i posljednje tri godine intenzivno radimo na njezini uređenju. U tom kontekstu uspostavili smo suradnju s konzervatorsko-restauratorskim odjelom Umjetničke akademije u Splitu, studenti koje dolaze u Šibenik i obnavljaju naše arhitektonske detalje. Jedan student čak je i diplomirao s tom temom – konstatira Grubić, do-

davši kako na popisu obnovljenih detalja prevladavaju portali iz jednostavnog razloga što ih ima dosta u gradu, vidljivi su i nerijetko se nalaze na turističkim rutama te su, što je i najvažnije, u vrlo lošem stanju. Kao još jednu dobru vijest, Grubić navodi suradnju s Hrvatskim restauratorskim zavodom koji će se i dodatno angažirati u obnovi šibenske baštine.

No, to nije sve što Društvo "Juraj Dalmatinac" radi kada je riječ o kulturnoj baštini. Već šest godina polako, ali sustavno provodi arhitektonsko snimanje blokova gradske jezgre. Od ukupno 93 bloka do sada je snimljeno njih desetak, a kompletna dokumentacija predana je Konzervatorskom odjelu u Šibeniku.

Složeni zahvati

Velikim izazovom u daljnim planovima, Grubić smatra Ulicu Jurja Dalmatinca. Puna je raznih detalja, kaže, no zahvati su složeni i opsežni, pa nisu ni jeftini. Ipak, prvi, ali veliki korak predstavlja uređenje srednjovjekovne kule Tambača na početku te ulice u neposrednoj blizini restorana Pelegrini,

ovjenčanog prestižnom Michelinovom zvjezdicom. Kula je podignuta nad obrambenim kamenim bedemom i predstavlja dio palače Tambača - Pelegrini. Prolazom ispod kule sredinom 15. stoljeća izravno se komuniciralo s gradskom terasom "4 bunara" gdje se dolazilo po vodu, jer su se ispod nalazile cisterne koje su u tu vrijeme činile šibenski javni vodoopskrbni sustav. Na tom platou danas se nalazi terasa restorana Pelegrini, no zidovi i svodovi ispod kule Tambača vapili su za sancijom i čišćenjem, a zbog vremenom nataložene prljavštine prolaz je bio doslovno crn. Osim što je bio opasan jer su se pojedini dijelovi zida i lukova osipali na ulicu, bio je iružan. Nakon radova koji su se odvijali u dvije faze tijekom prošle i prve polovice, odnosno jeseni ove godine, zidovi i kamerni slogovi te lukovi koji pridržavaju kulu sanirani su i očišćeni. Stoga Grubić, imajući na umu ostvarene i planirane projekte udruge koju vodi, kao i arhitektonske detalje sanirane u sklopu projekta STANADI, čak i neke detalje obnovu kojih je pokrenula kulturna ustanova Tvrđava kulture u suradnji sa svojim Klubom ljubitelja šibenskih tvrđava, smatra kako se "zdravstveni karton" šibenske spomeničke baštine posljednjih godina vidljivo poboljšao.

- Šibenik nije zapušten grad. Ako pogledamo kulturne spomenike, od tvrđava do gradske jezgre kakvi su bili 2010. godine i kakvi su danas – to je neusporedivo! Mislim da smo na dobrom putu – zaključio je Grubić. ●